

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 885/2019)

05 ਦਸੰਬਰ, 2022

[ਐੱਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਏ. ਐੱਸ. ਬੇਪੰਨਾ,

ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ 1973: ਧਾਰਾ 319- ਵਧੀਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ- ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸਹਿ- ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਵਾਚਿਆ: ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 319 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ- ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 319 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ- ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 319 – ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵਾਚਿਆ: ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਭਗੌੜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੰਡੇ ਗਏ (ਵੰਡੇ ਗਏ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 319- ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।

ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਵਾਚਿਆ: 1.1 ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 33] [186-G-H; 187-A-B]

1.2 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੰਡੇ ਗਏ (ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 33] [187-ਸੀ-ਡੀ]

1.3 ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ:

(i) ਜੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ

ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ।

(ii) ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

(iii) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਜੇਕਰ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏਗੀ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 10

ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

(v) ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਸਾਂਝੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(vi) ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

(vii) ਜੇ ਉੱਪਰ (i) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(viii) ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ (ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ) ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ (ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ix) ਜੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

(x) ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੰਮਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(xi) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(xii) ਜੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(a) ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(b) ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 33] [187-ਡੀ-ਐਚ; 188-ਏ-ਐਚ; 189-ਏ]

2.1 ਇਹ ਧਾਰਾ 319 ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇਰਾਨ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਮਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [171-ਏ-ਸੀ]

2.2 ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ' ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। [ਪੈਰਾ 20] [177-ਬੀ-ਈ]

2.3 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 232 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਇਕਲੋਤਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ.235 ਸੀਆਰਪੀਸੀ. ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੱਜ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਹੈ। 360 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੱਜ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 22,23] [180-ਈ-ਐਚ; 181-ਏ-ਬੀ]

2.4 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ

ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਮਬੰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24] [181F-H]

2.5 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਜੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੇ

ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 27] [183-F-H; 184-A-B]

2.6 ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਬੂਤ ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 273 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਫੈਸਲੇ

ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 28] [184-ਬੀ-ਜੀ]

2.7 ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 223 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਸਾਂਝੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਤੇ

ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 319 (1) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਾਕੰਸ਼, "ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29] [184-G-H; 185-A-D]

2.8 ਜੇ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਵੰਡਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡੇ (ਵੰਡੇ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 30] [185-ਡੀ-ਜੀ]

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ (2002) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 738 :[2002] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400; ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2014) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 92:[2014] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਰਾਮ ਨਾਰੰਗ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਰੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 513:[1995] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 456; ਯਾਕੂਬ ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਮੇਮਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2013) 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1:[2013] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 378:[2007] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 834; ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਐਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 632 – ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2014] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 5
[1995] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 456	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤ	ਪੈਰਾ 25
[2013] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 26
[2002] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 400	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29
[2007] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 834	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 31

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਖੇਤਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 885/2019

2017 (ਓ ਐੱਡ ਐੱਮ) ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੰਬਰ 4070 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.11.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ।

ਐਸ. ਐਲ. ਪੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ) ਨੰ. 6960/2021, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 886/2019 & ਐਸ.ਐੱਲ.ਪੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰ. 5933/2019.

ਐੱਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਕੀਲ (ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ)

ਪੀ. ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸੁਧੀਰ ਵਾਲੀਆ, ਅਰਪਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਗੌਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਲੀਆ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਸੇਠੀ, ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਕਪਿਲ ਦਹੀਆ, ਦੇਵਾਂਸੂ ਯਾਦਵ, ਅਮਿਤ ਕੇ. ਨੈਨ, ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਯਸ਼ਰਥ ਕਾਂਤ, ਸਿਮਰੇਨ ਜੀਤ, ਚਿਨਮੇਏ ਖਲਡਕਰ, ਅਭਿਨਵ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਸਲੋਨੀ ਪਰਾਂਜਪੇ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਬੀ. ਕੇ. ਪਾਲ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐੱਸ. ਜੀ., ਐੱਸ. ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ., ਅਰਧੇਂਦੁਮੋਲੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੈਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਵਿਨੋਦ ਘਈ, ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਕੀਲ ਆਈ. ਡੀ. ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[2022] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਅਮਨ ਪਾਲ, ਗੌਰਵ ਧਾਮਾ, ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾ.ਏ. ਜੀ., ਕਨਿਕਾ ਆਚੂਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੀਰਤੀ ਆਚੂਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਸੀ., ਮਯੰਕ ਦਹੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹਿਮਾ ਡੇਗਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭੂਪਿੰਦਰ, ਅਜੈ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਨੂ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਰੇਰੀਆ, ਜ਼ੋਰੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਨਿਰੁਧ ਭੱਟ, ਅਦਿਤ ਖੁਰਾਨਾ, ਪਦਮੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉਦਯ ਖੰਨਾ, ਅੰਕਿਤ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਧੂਮਿਤਾ, ਅੰਸ਼ੁਮਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ਼ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਿੱਥਰਥ ਰਾਜਾ, ਵਿਕਾਸ ਬੰਸਲ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸੰਕਰ ਜੈਨ, ਸ਼ਸੀ ਸ਼ੇਖਰ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਰੁਣਾ ਅਰਧੇਂਦੁਮੋਲੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅਮ੍ਰਿਤੇਸ਼ ਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੇਆ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਮਦਾਨ, ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਭਦੇਰਿਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਨਿਆ। ਵਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਆਸ਼ੀਸ਼ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੱਜ

1. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ No.4070 ਅਤੇ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ No.4113 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 17.11.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਤੀ (31.10.2017) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ No.885 ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 05.03.2015 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਦਰ, ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 11 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਐੱਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਐੱਸ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 21,24,25,27,28,29 ਅਤੇ 30, ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈ. ਟੀ. ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 66 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 06.09.2015 ਮਿਤੀ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2015 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 289 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਜੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 31.07.2017 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ

2015 ਦੇ ਕਥਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ (ਨੰ. 289) ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ 5 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 21.09.2012 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4, ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-13 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2015 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ (ਨੰ. 289) ਵਿੱਚ 11 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ 03.09.2019 ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ (217/2019) ਵਜੋਂ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 21.09.2017 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 2015 ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ No.289 ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 10 ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 31.10.2017 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ 9 ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 31.10.2017 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਤੀ 31.10.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ No.4070 ਅਤੇ 2017 ਦੀ 4113 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

5. ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ 10.05.2019 'ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ (2002) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 738 ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2014) ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 92 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਸਲ ਪੜਾਅ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੈ।

6. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“1. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?”

II. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

III. ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?"

7. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਨਾਗਮੁਖੂ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਘਈ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਕੇ. ਪ੍ਰਸਾਦ, ਮਾਣਯੋਗ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੰਟਰਵੈਨਰ-ਪਰੋਸੀਕਿਊਟਰਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ।

8. ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਪੈਰਾ 47 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

[ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.]

ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 (1) ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੀ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਪਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਪਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਮੂਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਠੇਸ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਪੜਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਜਾਂਚ/ਮੁਕੱਦਮਾ।

9. ਮਾਣਯੋਗ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਜਾਂ 235 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਜਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਨੂੰ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ., ਧਾਰਾ 161, ਧਾਰਾ 164 ਵਰਗੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ/ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਏ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ, ਵੰਡੇ ਗਏ ਕੇਸ (ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ) ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 273 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜੇੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

10. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਘਈ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਬਚ ਕੇ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌਫੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਸਾਰੂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਸਾਰੂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ 'ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 (1) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ/ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਧ/ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ/ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਾਰ ਸਨ, ਲੰਬਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਕੇ. ਪ੍ਰਸਾਦ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਾਰ, ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਵਧੀਕ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

12. ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਧੀਕ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਬਚਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

13. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“319. ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਬਣਨਾ।— (1) ਜਿੱਥੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸੰਮਨ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ -

(ਏ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੀ.

(ਬੀ) ਖੰਡ (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੇਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

14. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਮਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ 41ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।-

24.80. ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 351 ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 351 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 351 ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ।

24.81. ਧਾਰਾ 351 ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਧਾਰਾ 190 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ, ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਠੇਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਕੇਸ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ? ਸਵਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਢੰਗ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 351 ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਅਜਿਹੀ

ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

24.82 ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜੁਬਾਨੀ ਸੇਧ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

16. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਿਛੇਕੜ ਵਿੱਚ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਠਿਆ ਸੀ:-

12. ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਸਿਧਾਂਤ ਜੂਡੈਕਸ ਡੈਮਨੈਚਰ ਕਮ ਨੇਸੈਂਸ ਐਬਸੋਲਵਿਟੂਰ (ਦੇਸ਼ੀ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂ ਕਰੇ। ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਕਥਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

15. ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ "ਅਦਾਲਤ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੋ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 26 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ" ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੋਟ (2) "ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਕੁ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

40. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਰਸ" ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਆਪਕ ਲੜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ "ਕੋਰਸ" ਸ਼ਬਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਕੋਰਸ" ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ।

42. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ "ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਮਤਾ *a verbis legis non est recedendum* ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਵਿਦਰੋਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ" ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

47. ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 319 (1) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 207 ਅਤੇ 208 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ ਜੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਤੋਂ 209 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

57. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸੁਣਵਾਈ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਕਾਲਮ 2 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਦੇ ਭਰਾ ਸ਼ਿਵਕਾਂਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਵਕਾਂਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.07.2001 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਤੀ (04.07.2001) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੇਧ (269/2001) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.07.2001 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਆਰੋਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

“9. ਇੱਥੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 319 (4) ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 319 (1) ਵਿੱਚ "ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਜਾਪਦੇ

ਹਨ। “ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ”ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਧਾਰਾ 319 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਜੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 07.04.2001 ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਢੰਗ ਅਤੇ ਪੜਾਅ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4 (ਏ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਾਕੰਸ਼ "ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਅਤੇ "ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

20. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਦੇ

ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

21. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ XVIII ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਉਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਅਤੇ 235 ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ:-

“232. ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।—ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।”

“235. ਬਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।—(1) ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ), ਤਾਂ ਜੱਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।”

ਅੱਗੇ ਅਧਿਆਇ XXVII ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:- “353. ਫੈਸਲਾ.—

(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, -

(ਏ) ਪੂਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਪੂਰਾ ਫੈਸਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾ ਕੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਲਿਖੇਗਾ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਬੀ) ਜਾਂ ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣਗੇ

(4) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੂਰਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ

(5) ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(6) ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਉਸ ਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

“354. ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ।—(1) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਇਸ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 353 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਫੈਸਲਾ, -

(ਏ) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਬੀ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ;

(ਸੀ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ (ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ।

(ਡੀ) ਜੇ ਇਹ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੱਸੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ।

(3) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਾਂ, ਬਦਲ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ

ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉੱਠਣ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(5) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗਲੇ ਨਾਲ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

(6) ਧਾਰਾ 117 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 125, ਧਾਰਾ 145 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਨੁਕਤੇ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।”

22. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਲਮਬੰਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਇਕਲੋਤਾ ਦੇਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਨੂੰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਜ਼ਾ ਕਲਮਬੰਦ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਕਲਮਬੰਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 236 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 (ਸੀ) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ (6) ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ

ਵਿੱਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿੱਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ।

24. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਮਬੰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

25. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਮ ਨਾਰੰਗ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਰੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 513 ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:-

“12. ਅਧਿਆਇ XVIII ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 225 ਤੋਂ 227 ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 228 ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 229 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ

ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 230 ਅਤੇ 231 ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੱਜ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਜੱਜ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 233 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 234 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 235 ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 235 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ, ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 235 (2) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

13. ਅਧਿਆਇ XXVII ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 354 ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 353 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਫੈਸਲਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਅਪਰਾਧ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਅਤੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਂਦੀ। ਧਾਰਾ 356 ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪਤੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 357 ਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 359 ਗੈਰ-ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 360 ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਅਬਦੁਲ ਰਜ਼ਾਕ ਮੇਮਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2013)13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ:-

“106. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ "ਫੈਸਲਾ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

113. ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ-1) ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਮਜ਼ਦ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਭਾਗ 46 ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 353 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 354 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਫੈਸਲੇ" ਵਿੱਚ

ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਜੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਜੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

28. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ

ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹੀ ਸਬੂਤ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 273 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

29. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 223 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ, "ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।

30. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ

ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਵੰਡੇ ਗਏ (ਵੰਡੇ ਗਏ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਗਏ (ਵੰਡੇ ਗਏ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 378 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“20. ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਤਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਸਕੇ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

21. ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਧਾਰਨ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

32. ਅਸੀਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਿੰਦੂ-ਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐੱਸ.ਸੀ 632 ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 34 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

33. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:-

“1. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?”

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਮਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

II. ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫਰਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਵੰਡੇ ਗਏ (ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

III. ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?”

(i) ਜੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਰੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ।

(ii) ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ

(iii) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਜੇਕਰ ਵਧੀਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏਗੀ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

(v) ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਸਾਂਝੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(vi) ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

(vii) ਜੇ ਉੱਪਰ (i) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(viii) ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ (ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ) ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ (ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ix) ਜੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

(x) ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੰਮਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(xi) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(xii) ਜੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਏ) ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

34. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

35. ਵਿਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਕੀਲਾਂ/ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਐੱਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਰਤੀ, ਐਲ. ਸੀ. ਆਰ. ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

